

Buskspel bland stugknutarna på Forngården.

Emma och Thore Härdelin är Delsbostämmaveteraner.

Erland och Mårten Karlsson föredrar lättklätt.

FOTO: KARIN MALMHAV

Gästerna gör festen på

Det är kvällen före Delsbostämman. På Forngården i Delsbo där buskarna imorgon kommer att ljuda av fiol och nyckelharpa och ett och annat durspel, drar kidsen runt i klungor. Några är fulla på riktigt, andras överdrivna rörelser avslöjar att de mest spelar onyktra. Vi är på en fest i granngården, en gårdsgård bort.

En kille försöker köra några låtar på fiolen men har fått lite för mycket under västen och ger uppgivet upp, bredvid honom sitter en ännu mer dragen kille som emellertid spelar gitarr hur bra som helst. Så bra att skådespelaren Lennart Jähkel känner behov att ta över rampljuset genom att klättra upp på taket. Så när som på en fiol eller två är det som vilken festival som helst. Lite vackrare kanske att framåt morgontimmarna gå hem över dimhöljda åkrar, men även Hultsfred i morgonljus är rätt snyggt.

Nästa år fyller Delsbostämman 100 år. Det var 1908 som den först ordnades som en spelmanstävling på initiativ av den kände teologen Nathan Söderblom och fiolprofessorn Sven Kjellström vilka var rädda för att bondemusiken höll på att dö ut. Två världskrig senare, 1952, var det dags för den andra stämman och efter det har den puttrat på med några tusen besökare tills början på 1970-talet då Klacks tältplats i Delsbo översvämmades av tält. Runt 20 000 betalade in sig under dessa rekordsomrar men polisen uppskattade att det vid några tillfällen

var så många som 32 000 personer inne på stämområdet, ungefär lika många besökare som Hultsfredsfestivalen har skrutit med de senaste åren.

Åren 1970-75 var de största och det var mycket på grund av Skäggmanslagets framgångar - vi drog hit folket, säger Thore Härdelin, riksspelman i tredje ledet och en av tre medlemmar i gruppen Skäggmanslaget som slog igenom stort i sjuttio-talets Sverige med sin mix av folkmusik och rock. Sedan ett antal år tillbaka leder han allspelet på stämman tillsammans med Oline Bakkom.

Vi sitter på bron till den Hälsingegård han hyr en del i. Gräset är vildvuxet, "naturtomt" kallar Thore det med ett skratt och säger att han ska klippa det när klimatförändringarna gått så långt så att fästingarna flyttat till Hälsingland. Över oss dyker svallorna i hisnande looper.

Emma Härdelin, Thores dotter och sångerska i Triakel och Garmarna, fortsätter:

- Skillnaden mellan en festival och en stämma är att det är besökarna istället för artisterna som gör festen. Om man tar bort artistbiten från en festival och bara är på tältplatsen så har man en stämma. Och så är det inte så uppdelat som på festivaler, är man en liten nybörjare kan man träffa på Thore Härdelin eller Björn Ståbi, det finns inget backstageområde.

Delsbostämman är alltid första söndagen i juli och inleder en vecka av stämmor

i Mellansverige, från Bingsjö till Boda. Nu för tiden drar Delsbostämman ungefär 5000 besökare, Thore Härdelin uppskattar att 500 av dem är spelmän och resten åhörare eller hangarounds. Inträdet, 100 kronor, är gratis för alla med instrument och halverat för dem som bär folkdräkt.

Det är inte utan att vi själva sveps med av den där nationalromantiken som vi förkastat så många gånger tidigare.

1906 anordnade konstnären Anders Zorn den allra första spelmanstävlingen i Gesunda i Dalarna. Fyra år senare skapade han Zornmärket i samband med att den första riksspelmansstämman anordnades på Skansen. Sedan dess har märket delats ut till de spelmän som är duktiga nog för juryns kritiska öra. Det var i samband med att Artur Hazelius grundade Skansen 1891 - för att bevara det gamla svenska bondesamhälle han befarade höll på att dö ut - som allmänheten började vurma för svensk folk-

musik. Innan dess hade spelmännen inte stått särskilt högt i kurs.

Hultkläppen är ett bra exempel. Han var fattighjon och försvarslös - han ägde ingen mark och fick väl inte ens lämna socknen. När han så blev inbjuden till Skansen i samband med invigningen ville han inte åka. "Men kungen vill ju att du kommer" trugade de, men han svarade: "om han har skitt i mig hela livet så då skiter jag i han nu", säger Thore Härdelin och skrattar.

Hultkläppen var en rebell som gick klädd i 1700-talskläder fast han levde under slutet av 1800-talet. Han fick aldrig spela på fina-re folks bröllop men de unga gillade honom och han spelade ofta till dans. Det är inte svårt att dra paralleller till dagens kaxiga rockstjärnor, lika enkelt som det är att föreställa sig att ett Skäggsmanlag i bar överkropp och vargskinnspäls och som hade mage att blanda elförstärkt musik med den klassiska, överrumplade samtiden på 1970-talet. Visst finns det fortfarande folkmusikpuritaner, men idag är publiken väldigt blandad inne på Forngården. Stämman har precis inletts genom att ett tåg av spelmän går från Delsbo kyrka upp till stämområdet spelandes Delsbo brudmarsch. Längst fram går fanbärarna Maj-Britt och Lennart Persson iklädda Delsbodräkt, efter dem ett sammelsurium av spelmän i t-shirts, dräkt eller som i Erland och Mårten Karlssons fall - surfshorts och bar överkropp.

- Man indelar året i före och efter stäm-

Hela sommarens musikevenemang

**25 maj Linkin Park
Globen, Stockholm**
• www.ema.se

**25-26 maj Siesta,
Hässleholm**
Jesse Malin, Ed Harcourt,
Fibes, Oh Fibes!, Teddybears
Sthlm, Tingsek, Miss Li,
Peps Blodsband och Sahara
Hotnights m fl.
• www.markan.se

**25-26 maj Kulturkrubbet,
Lund**
Musikfestival på Kulturme-
jeriet med fokus på artister
och publik med funktions-
hinder.
• www.kulturkrubbet.se

**25-26 maj Bluesfestivalen,
Mönsterås**
Sista Monica, Memo Gonza-
les & The Bluescasters, Sven
Zetterberg & Calle Eng-
ström, Big Bag Blues, Krissy
Matthews Band m fl.
• www.bluesfestival.nu

**26 maj-9 juni Xerxes,
Drottningholms slotts-
teater**
Händels oratorium ges i
samarbete med Operahög-
skolan i Stockholm.
• www.dtm.se

**1-2 juni Hoodsfred,
Stockholm**
Ambulerande förortsfestival
som detta år sätter ner sina
bopålar i Kista. Lisa Nilsson,
Petter, Blacknuss, Jennifer
Brown m fl.
• www.hoodsfred.se

1-2 juni Republik, Stockholm
Gratis på universitetsområ-
det: Veronica Maggio, Ison &
Fille, Blindside m fl.
• www.festivalrepublik.se

Peace & Love i Borlänge
bjuder på Iggy Pop.

FOTO: JACK PLUNKETT

1-3 juni Förfest 07, Fittja
Gratis gatukultur- och ny-
cirkusfestival: Cirkus Cirkör
och Burnt Out Punks m fl.
• www.forfest07.se

**4 juni-26 augusti Musik
på sörmländska slott och
herresäten**
57 konserter på en rad slott
och herrgårdar i Mälardalen.
Festivalen satsar framför
allt på unga solister.
• [www.sormlandsmusiko-
teater.se](http://www.sormlandsmusiko-
teater.se)

**5 juni Mötley Crüe
Globen, Stockholm**
• www.ema.se

**6-9 juni Sweden rock fes-
tival, Sölvesborg**
Aerosmith, Scorpions, Meat
Loaf, Reo Speedwagon, n-

Jesse Malin gästar Siesta i Hässleholm 25-26 maj.

FOTO: FREDRIK SANDBERG/SCANPIX

Suzy Quatro, November,
Thin Lizzy och Black Oak Ar-
kansas är några av de gamla
rockband som med ännu
fler hårt rockande yngre för-
mångor, besöker festivalen.
• www.swedenrock.com

**6-10 juni Stockholm early
music festival**
Etablerad festival för äldre
musik som i år lägger ton-
vikt på det franska. Bland
annat gör man konsertanta
framföranden av två korta
operor av Rameau. Barock-
experten Jordi Savall ger
master class.
• www.sem.se

**7-10 juni Re:Orient, Stock-
holm**
Bjuder på kaxig shaabi från
Kairos gator med Saad,
smäktande arabesk och tur-
kisk-romsk partymusik med
turkiska stjärnorna Kibariye
och Hüsnü Senlendirici,
elektro-persiskt med Niyaz,
bhangra, klezmer och halay.
• www.reorient.se

**7 juni-10 juni Clandestino
Göteborg**
Utspelar sig i allt från ett
bergtrum till Världskultur-
museets tak med artister
från hela världen, i år med
visst fokus på dubmusik.
• www.bwanaclub.org

**14 juni Shemusic Festival,
Malmö**
Under mottot "fler kvinnliga
artister åt folket" fram-
träder bl a Cobra Killer, Oh
Laura, Sunshine Rabbits
och Small Flowers Crack
Concrete.
• www.shemusic.se

**14-16 juni Hultsfreds-
festivalen**
Musikfesten vid Hulingen
gästas bl a av Ozzy Osbour-
ne, 50 cent, Pet Shop Boys,
Korn, Sahara Hotnights,
Säkert!, Salem Al Fakir, Roky
Erickson och The Concretes.
• www.rockparty.se

**15-17 juni Körstämman,
Skinnskatteberg**
Sveriges äldsta och största
körstämman får besök av
bland andra Georg Riedel
och Bachkören.
• www.korstamma.se

**15 juni-24 augusti Malmö
sommarscen**
192 evenemang, 30 platser,
10 veckor. Tinariwen, Avis-
hai Cohen, Neneh Cherry,

Carmen som musikal,
Opera-sing-a-long och New
Orleans-jazz finns bland de
musikaliska godbitarna.
• [www.malmo.se/sommar-
scen](http://www.malmo.se/sommar-
scen)

**16 juni Holmen Blues,
Örnsköldsvik**
Mora Träsk, Svenne Rubins
och mer bluesinriktade
band som Holmen Blues
Band och Sky high på tioårs-
jubilerande festival.
• www.holmenblues.nu

**18 juni Brian Wilson
KB, Malmö**
• www.ema.se

**19 juni Justin Timberlake
Globen, Stockholm**
• www.ema.se

**20 juni Elton John &
his band
Stadion, Malmö**
• www.ema.se

**24-30 juni Saxå kammar-
musikfestival**
Saxå herrgård liksom
närbelägna Grythyttans
gästgiveri är två av spelplat-
sorna i denna festival med
flera musiker från Kungliga
Filharmonikerna.
• www.saxa.se

**24-30 juni Virserums
musikdagar**
En festival med musikalisk
bredd och satsning på barn.
Det mesta äger rum i Vir-
serumkyrkan. Artister som
Staffan Scheja och Barbro
"Lill-Babs" Svensson.
• www.virserum.net

**25-30 juni Båstad kam-
marmusikfestival**
Årets tonsättare är Britta
Byström. Bland artisterna
finns namn som Heine Quar-
tett, Kungsbacka pianotrio,
Håkan Hardenberger.
• [www.bastadkammarmu-
sik.com](http://www.bastadkammarmu-
sik.com)

**26-30 juni Peace & love,
Borlänge**
Babyshambles ställde pre-
cis in men det finns mycket
annat att rikta sin uppmär-
ksamhet mot. Från hårding-
arna Iggy Pop & The Stooges
och Alice Cooper till mjuki-
sarna Thomas Di Leva och
Helena Josefsson.
• www.peaceandlove.nu

**28 juni Accelerator,
Göteborg**
Bright Eyes, Jamie T,

• www.lisa.rydberg

Lisa Larsson och Edvin Granlund från Stockholm njuter av hälsingeostkaka.

Elsa Persson på pappa Lars axel är yngst i huckle.

stämman

man här i Delsbo, säger Maj-Britt Persson som varit på stämman sedan hon flyttade hit från Örnsköldsvik 1967. Hela hennes familj är på plats, barn och barnbarn, alla i dräkt. Solen strålar nästan obarmhärtigt ner på de musicerande som, om de har på sig dräkt, svettas ymnigt bakom yllesjoken. Några har valt att ha på sig lättare skörde-
dräkter i linne. Idag behöver de inte spela Trollens brudmarsch, vilket annars är brukligt för att regnet ska hålla sig borta.

Innanför Forngårdens gårdsgård sitter ungdomar med hennafärgat hår och spelar djembetrummor, lite längre bort musicerar en samling nyckelharpafrälsta pensionärer sida vid sida med dem som istället snöt in

på durspel. Vi som aldrig skulle drömma om att gå loss på en djembetrumma och som inte är slängda på fiol sitter istället i gräset och äter hälsingeostkaka med saftsås, sotare med potatis eller kanske en veganwrap inte helt olik den Smålandsrulle som Byfolket säljer på Hultsfredsfestivalen. Inne i loggen dansas det, men vi kan inte polska heller så vi förblir sittande i gröngräset, lite för lata för att haka på någon av danskurserna som hålls. Fiollåtarna ringer i öronen, några luddiga moln seglar högt där uppe på den blå himlen. Det är inte utan att vi själv sveps med av den där nationalromantiken som vi förkastat så många gånger tidigare.

ERIKA HALLHAGEN

08-13 54 18, erika.hallhagen@svd.se

Spelmansstämma

Stämveckan i
Hälsingland och
Dalarna börjar med
Delsbostämman
1 juli (förstämma
kvällen innan), och
därefter drar de
mest trogna besö-
karna vidare till Folk
och dans i Svaben
2 juli, Bingsjöstäm-
man 4 juli, Östbjörka
5 juli och Boda 6 juli.
Bingsjöstämman
hålls 15 juli.

**Om man kom-
mer söderifrån på
väg till någon av
stämmorna är det
tradition att heja på
Bror Hjorths staty
av Gås-Anders som
står vid Björklinge
kyrka. Anders
Ljungqvist, som han
egentligen hette var
en legendarisk spel-
man som verkade
under 1800-talet.**

**Alla tävlande spel-
män som var med
på Skansen 1910
blev riksspelmän.
Sedan 1933 har de
utsetts av en jury.
Drygt 700 har under
åren erhållit riks-
spelmanstiteln och
man räknar med att
det idag finns om-
kring 300 riksspel-
män däribland Åsa
Jinder, Björn Ståbi
och Lisa Rydberg.**

**2007 års uppspel-
ningar sker i Dege-
berga, Skåne den
12-15 juni med
Riksspelmanstäm-
man den 16 juni då
årets hedersmärke
i guld och övriga ut-
märkelser utdelas.**

Webben

Info om Delsbo-
stämman 2007
• www.fornsgarden.se